

ATTALID ASIA MINOR: MONEY, INTERNATIONAL RELATIONS, AND THE STATE,
ED. PETER THONEMANN, OXFORD, 2013, OXFORD UNIVERSITY PRESS, 335
SAYFA (5 HARİTA, 30 RESİM, 2 GRAFİK VE 28 TABLO İLE), ISBN 9780199656110

Peter Thonemann editörlüğünde hazırlanan *Attalid Asia Minor: Money, International Relations, and the State* (Attalosların Küçük Asyası: Para, Uluslararası İlişkiler ve Devlet) adlı kitap Pergamon Krallığı'nı siyasi, ekonomik ve askeri yönden serimlemeye çalışan; her biri ele alınan konuların uzmanları tarafından kaleme alınmış 8 ayrı makaleden oluşmaktadır. Editör tarafından kaleme alınan *Preface* (Önsöz [I-VII])'de kitabın oluşum sürecinden bahsedilmekte; kitabın hazırlanış dönemindeki katkılarından dolayı kişilere ve kurumlara teşekkür edilmektedir. *Contents* (İçindekiler [X]) kısmından sonra, *Abbreviations* (Kısaltmalar [XI-XIII]), harita, resim ve grafiklerin listesini sunan *Illustrations* (İllustrasyonlar [XIV-XVI]) kısmı yer almaktadır. *Notes on Contributors* (Katılımcılar Hakkında Notlar [XVII-XVIII]) başlığı altında ise yazarlar hakkında güncel bilgiler verilmektedir.

Peter Thonemann, *The Attalid State*, 188-133 (Attalosların Devleti 188-133 [1-48]) adlı çalışmasında Magnesia Muharebesi'nde Roma'nın tarafında Seleukos'lara karşı savaşan Attalos'ların, Apameia Barışı'yla Seleukos'ların Küçük Asya'daki topraklarının büyük bir kısmıyla mükâfatlandırılmasından, III. Attalos tarafından Roma'ya vasiyet edilmesine dek geçen 55 yıllık idari, ekonomik, diplomatik ve ideolojik evrim sürecini ele almaktadır.

The Attalids: A Military History (Attaloslar: Bir Askeri Tarih [49-82]) başlıklı bölüm John Ma tarafından kaleme alınmıştır. Bu bölümde ilk olarak Attalos'ların savaşçı yönüne değinilmiş, M.Ö. 277 yılından M.Ö. 133 yılına kadar geçen 144 yıllık süreçte yapılan 24 savaş kısaca anlatılmıştır. Buna ek olarak Pergamon ordusunun ve donanmasının niceliği irdelenmiş, asker temini ve askerlere ödenecek ücretler hakkında

bilgiler verilmiştir.

Boris Chrubasik tarafından mercek altına alınan *The Attalids and the Seleukid Kings*, 281 - 175 BC (Attaloslar ve Seleukos Kralları M.Ö. 281 - 178 [83-120]) adlı bölümde Attalos'lar ve Seleukos'lar arasındaki M.Ö. 281 - 230, M.Ö. 216 - 193 ve M.Ö. 187 - 175 yılları arasındaki devirler olmak üzere üç genel dönem içerisinde incelediği Seleukos - Attalos ilişkilerini dönemin siyasi konjonktürü dâhilinde değerlendirmektedir.

Kitabın dördüncü bölümünü oluşturan *What Did the Attalids Ever Do for Us? The View from the Aerarium* (Attaloslar Bizim İçin Ne Yaptı? Aerarium'dan Bakış [121-148]) adlı makale Philip Kay tarafından kaleme alınmıştır. Bu bölümde Roma'nın mali gereksinimlerinden bahsedilirken; aynı zamanda Küçük Asya'nın zenginliklerine değinilmektedir. Böylelikle Seleukos'ların Küçük Asya'daki topraklarının Romalılar tarafından ilhak edilmemesinin Attaloslara ve Rhodoslulara bırakılma nedenleri açıklanmaktadır.

Andrew Meadows ise *The Closed Currency System of the Attalid Kingdom* (Attalos Krallığı'nın Kapalı Dolaşım Sistemi [149-206]) adlı araştırmasında, kuruluşundan Roma eyaleti haline gelişine kadar olan dönemde Pergamon Krallığı tarafından darp edilen sikkeler ve bu sikkelerin özelliklerini konu edinmiştir. Bunun yanı sıra çeşitli dönemlerde farklı tiplerde ve standartlarda basılan sikkelerin vasıfları, tedavülde oldukları süreç ve yayılmalarına değinilmiş; Pergamon Krallığı'nın korumacı mali politikası analiz edilmeye çalışılmıştır.

The Coinages of the Attalids and Their Neighbours: A Quantified Overview (Attaloslar'ın ve Komşularının Sikkeleri: Bir Miktardan Bakış

[207-244]) adlı makale François de Callataÿ tarafından kaleme alınmıştır. Bu araştırmada M.Ö. 281 yılında darp edilmeye başlanan ve basımına daha sonra da devam edilen Philetairos *tetradrahmi*'leri, M.Ö. III. yüzyılın sonları M.Ö. II. yüzyılın başlarında basılan İskender sikkelerinin Küçük Asya ve çevre bölgelerdeki emisyonu ve kullanımı, *kistophor* sikkeler ve bu sikkelerin tedavülde olduğu süreç ile Apameia Barışı sonrasında darp edilen İskender sikkeleri üzerine derinlemesine analizler yapılmıştır.

Richard Ashton tarafından kaleme alınan *The Use of the Cistophoric Weight-Standard Outside the Pergamene Kingdom* (Kistophorik Ağırlık Standardının Pergamon Krallığı'nın Dışında Kullanılması [245-264]) adlı inceleme kitabın yedinci bölümünü oluşturmaktadır. Ashton bu araştırmada öncelikle Pergamon Krallığı'nda kistophor sikkelerin ortaya çıkış tarihiyle ilgili görüşlere yer vermiştir. Daha sonra ise kistophor sikkelerin Pergamon Krallığı'nın dışındaki emisyonunun izini sürmüştür.

Kitabın son bölümünü oluşturan *War or Trade? Attic – Weight Standard Tetradrachms from Second – Century BC Attalid Asia Minor in Seleukid Syria after the Peace of Apameia and Their Historical Context* (Savaş ya da Ticaret? M.Ö. İkinci yüzyıl Attalos Küçük Asyası'nın Attika Standardındaki *Tetradrahmi*'leri Apameia Barışı Sonrası Seleukos Suriyesi'nde ve Onların Tarihsel Kaynaklarında [265-300]) Selene Psoma tarafından kaleme alınmıştır. Araştırmanın konusunu Küçük Asya'nın batısında darp edilen

Attika standardındaki *tetradrahmi*'lerin, Apameia Barışı sonrasında Seleukos'ların Suriyesi'ne ne şekilde büyük miktarlarda gelmiş gelebilmiş olduğu sorunsalı oluşturmaktadır. Önce Seleukos Suriye'sinde bulunan sikkeler üzerine analizler yapılmakta, daha sonra ise sikkelerin emisyonunun buralara kadar ulaşabilmesi konusunda çeşitli araştırmacıların görüşlerine yer verilmektedir. Seleukos ve Attalos Krallığı'nın Apameia sonrasındaki diplomatik ve ticari ilişkileri incelenerek sözü edilen sorunsala yanıt aranmaktadır.

Eser, kişi ve yer adlarının geçtiği ilgili kısımların belirtildiği *Index* (329-335) kısmıyla son bulmaktadır. İnterdisipliner bir ekip çalışmasının ürünü olması, içerdiği epigrafik belgeler, arkeolojik materyaller ve nümismatik veriler ışığında Attalos Krallığı'nın incelendiği en güncel kitaplardan biridir. Bunun yanı sıra Attalos Krallığı kurumsal, diplomatik, askeri ve ekonomik yönünden incelenmekte, sözü edilen krallığın, dönemin siyasi konjonktüründe oynadığı role yönelik çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Eser Hellenistik Dönem, Anadolu Tarihi ve Pergamon Krallığı ile ilgilenen araştırmacılara oldukça önemli bilgiler ve yeni görüşler sunmaktadır.

Mesut KINACI

Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Rize.
mesut.kinaci@erdogan.edu.tr